

Wulkany wpływały na zmiany dynastii rządzących w Chinach

16 listopada 2021

Autorzy interdyscyplinarnych badań dowodzą istnienia związku pomiędzy aktywnością wulkanów a upadkami chińskich dynastii na przestrzeni ostatnich 2000 lat. Erupcje wulkaniczne, które są dominującym w skali globalnej zewnętrznym czynnikiem prowadzącym do krótkoterminowych zmian klimatycznych, miały wpływ na dzieje Państwa Środka, stwierdzają naukowcy z Chin, USA, Szwajcarii, Niemiec i Irlandii.

Uczeni wykorzystali zarówno rekonstrukcję aktywności wulkanicznej, jak i informacje o historii społecznej oraz politycznej Chin i stwierdzili, że w czasach dużych napięć społeczno-politycznych do upadku dynastii mogła przyczynić się już niewielka erupcja wulkaniczna, podczas gdy w przypadku braku takich napięć kres chińskiej dynastii mogła położyć duża erupcja. Wykazali również, że walki po upadku dynastii zwykle szybko wygasały, gdyż sam upadek był elementem koncepcji „boskiego mandatu”, na podstawie którego nowa dynastia mogła przejąć władzę, co ułatwiało szybsze przywrócenie porządku społecznego.

„Jako pierwsi dowiedliśmy, że upadki chińskich dynastii na przestrzeni ostatnich 2000 lat historii były bardziej prawdopodobne w latach następujących po erupcjach wulkanów. Jednak związek przyczynowo-skutkowy nie jest tak oczywisty, gdyż jeśli mieliśmy do czynienia z wojnami i konfliktami, to dynastie były bardziej podatne na upadek”, wyjaśnia profesor Alan Robock z Rutgers University. „Erupcje wulkaniczne, w zależności od ich siły, w krótkim terminie zmieniają klimat, powodując jego ochłodzenie. To zaś ma wpływ na produkcję rolną. Wpływ ochłodzenia klimatu również zwiększał prawdopodobieństwo pojawienia się konfliktów, co dodatkowo narażało dynastię na upadek” – dodaje Robock.

Chińskie dynastie posiadały boski mandat na rządy. Taki stan rzeczy był akceptowany i przez lud, i przez elity. Napięcia społeczne, konflikty, gorsze zbiory spowodowane chociażby ochłodzeniem się klimatu po erupcji wulkanicznej, mogły być postrzegane jako odebranie mandatu rządzącym. A wyłaniająca się z konfliktu kolejna dynastia mogła uspokoić nastroje społeczne, powołując się na przekazanie boskiego mandatu właśnie w jej ręce.

Koncepcja boskiego mandatu została najsilniej wyartykułowana w czasie rządów dynastii Zhou (1046–256 p.n.e.). Co prawda jej znacznie i interpretacja zmieniały się w czasie, ale utrzymała się ona przez tysiąclecia. Zgodnie z nią, rządzący, którzy nadużywali władzy lub zawiedli lud, narażali się na cofnięcie ich mandatu do rządu. To do pewnego stopnia mogło promować niestabilność, gdyż rywale do tronu, ludowi powstańcy, zbuntowani generałowie, gubernatorzy czy dynastie z sąsiednich państw mogli twierdzić, że ono im został przekazany mandat. Jednak twierdzenia takie nabierały szczególnej wagi, gdy zostały wsparte naturalnymi katastrofami – jak chłodniejsze lata po erupcji wulkanicznej, spadek plonów i związany z tym głód – będącymi jasnym dowodem na odwołanie mandatu dotychczas rządzących. Erupcje wulkaniczne mogły wiązać się nie tylko z gorszą pogodą, ale również z innymi znakami, jak spowodowane zapyleniem atmosfery zmiany kolorów czy jasności Słońca i Księżycy oraz pojawieniem się innych niespotykanych zjawisk atmosferycznych.

Naukowcy na podstawie badań poziomu związków siarki w rdzeniach lodowych z Grenlandii i Antarktydy zrekonstruowali 156 eksplozywnych erupcji wulkanicznych, do jakich doszło w latach 1–1915. Przeanalizowali też dokumenty na temat 68 dynastii rządzących Chinami oraz zbadali konflikty, jakie w latach 850–1911 targały Państwem Środka. Za pomocą metod statystycznych dowiedli, że wybuchy wulkanów wpływały na historię Chin.

Oczywiście na upadek dynastii składa się olbrzymia liczba

czynników, dlatego też związki pomiędzy wulkanami a zmianą dynastii nie są oczywiste i łatwe do wychwycenia. Autorzy badań podkreślają, że np. ani wielka erupcja wulkanu Tambora z 1815 roku, ani wybuch Huaynaputina (1600 r.) czy Samalas (1257) nie wpłynęły na zmianę dynastii, a przynajmniej nie w statycznie prawdopodobnym okresie. Nawet olbrzymia erupcja, do której doszło w 626 roku na obszarach tropikalnych półkuli północnej, a która mogła być jedną z przyczyn upadku tureckiego kaganatu wschodniego, nie miała oczywistego wpływu na politykę dynastyczną Chin. Jednak, jak dowodzą autorzy badań, podczas prac nad historią Państwa Środka należy brać pod uwagę wybuchy wulkanów i ich wpływ na politykę wewnętrzną.

Autor: Mariusz Błoński

Na podstawie: Nature.com

Źródło: KopalniaWiedzy.pl